

MAGYAR NYELVI FELADATLAP

a 6. évfolyamosok számára

2018. január 20. 10:00 óra

NÉV: _____

SZÜLETÉSI ÉV: HÓ: NAP:

Tollal dolgozz! Ügyelj a külalakra!
A feladatokat tetszés szerinti sorrendben oldhatod meg.
A megoldásra összesen 45 perced van.
Az utolsó (10.) feladatra legalább 10–15 percet szánj!

Jó munkát kívánunk!

1. a) Töltsd ki a táblázatot a példának megfelelően! A keresett ötbetűs szavak csak a kezdőbetűben (egy betűben) térhetnek el egymástól!

	1.	2.	3.
1. nagyobb település 2. latyakos 3. ártalmas	város	sáros	káros
1. testőrség 2. kolostor 3. gyalogút			

- b) Az alábbi szavak közül melyik követi a betűrendben a *hajó* szót? Írd a pontvonalra!

hamu, háló, harag, habos, háború, hadvezér

A kiválasztott szó:

- c) Az alábbi szavak közül karikázd be annak a betűjelét, amelyiknek a jelentése alapvetően eltér a többiétől!

A) akaratos B) nyakas C) konok D) csökönyös E) ingerült F) makacs

2. Egészítsd ki a megadott szavak közül a megfelelőekkel a hiányos szólásokat! Egy-egy szólaspár jelentése lényegében megegyezik. Egy vonalra mindig csak egy szót írhatsz.

- a) EGY _____ ÁRULNAK
EGY _____ PENDÜLNEK

A két szólás jelentésének lényege: *egyik sem különb a másiknál.*

A választható szavak:

KOCSMÁBAN, HANGON, HÚRON, MALOMBAN,
GYÉKÉNYEN, INGBEN, LOVON

- b) _____ KERÉK (A SZEKÉRBEN)

A TUCATBAN A _____

A két szólás jelentésének lényege: *felesleges.*

A választható szavak:

ELSŐ, HARMADIK, ÖTÖDIK, HETEDIK, TIZENKETTEDIK, TIZENHARMADIK

a	
b	
c	

a	
b	

3. Egy hét sorból álló humoros történet mondatai összekeveredtek egymással és más történetek részleteivel. A megfelelő betűk beírásával állítsd sorrendbe az eredeti történet hét sorát!

- A) – A tojás – felelte a költő.
 B) Egyik ismerőse egyszer megállította őt, s megkérdezte tőle:
 C) – Mióta tudja? – kérdezte a szobrász.
 D) – Mivel?
 E) Az ismert költő híres volt rendkívüli emlékezőtehetségéről.
 F) Amikor egy év múlva újból találkoztak, az illető csak ennyit kérdezett:
 G) Az ismert hegedűművész roppant szorgalmáról is híres volt.
 H) – Sóval – felelte a költő, s komótosan folytatta útját.
 I) Elkezdett a hegedűn játszani egy vidám dallamot.
 J) Egyszer a híres színész váratlanul megbetegedett.
 K) – Ön szerint melyik étel a legjobb a világon?
 L) – Asszonyom, ezúttal nem kellett volna letagadni azt a szokásos tíz évet.

A történet 1. sorát jelölő betű:

A történet 2. sorát jelölő betű:

A történet 3. sorát jelölő betű:

A történet 4. sorát jelölő betű:

A történet 5. sorát jelölő betű:

A történet 6. sorát jelölő betű:

A történet 7. sorát jelölő betű:

4. Írj középre 1-est, ha csak a bal oldali; 2-est, ha csak a jobb oldali; 3-ast, ha mindkét alak helyes; X-et, ha egyik alak sem helyes a sorban!

bal oldali		jobb oldali
Játszon!		Játsszon!
vizilabda		derü
gyűjtjük		újítás
Higgye el!		Addjátok át!
menydörög		mennyegző
Elszeretném kérni.		Átnézett rajta.
sújt		súlyt

5. Oldd meg a feladatokat a szöveg alapján!

a	
b	
c	

Kekszkosárcák

Hozzávalók

A kosárcákhoz:

25 dkg darált háztartási keksz, 10 dkg darált ♣, 10 dkg porcukor, 1 dl feketekávé

A krémhez:

10 dkg *, 10 dkg porcukor, 1 tasak vaníliás cukor

A díszítéshez: ☼

Elkészítési idő: 45 perc

A mennyiség elegendő: 8 vendégnek

A kekszet összekeverjük a darált dióval, a porcukorral és a feketekávéval. Az így elkészült masszából kisebb, nagyjából egyforma darabokat tépünk le, amelyekből kosárcákát formázunk. A kosárcákát egy tányérra tesszük. A vajat, a porcukrot és a vaníliás cukrot összekeverjük, és ezzel a krémmel megtöltjük a kosárcákát. Az így elkészült süteményeket díszítésként kókuszreszelékkel szórjuk meg. A kosárcákkal teli tányért hűtőszekrénybe tesszük a fogyasztásig.

Kakaós golyócskák

A 12 dkg porcukrot fél dl langyos tejben jól összekeverjük, majd hozzáadjuk a 10 dkg olvasztott margarint, az egy evőkanál kakaót, az egy tasak vaníliás cukrot és az egy csomag csokoládés pudingport. Vizezett kézzel kis golyókat formázunk a masszából, majd a golyócskákat csokidarában megforgatjuk. Ez az édesség fél óra alatt elkészül.

a) Milyen összetevőket jelölnek a receptben az alábbi jelek? Nevezd meg és írd le őket

pontosan!

♣ _____, * _____, ☼ _____

b) Melyik édesség elkészítéséhez kell kevesebb idő? Karikázd be a megfelelő válasz betűjelét!

A) A kekszkosárcákához.

B) A kakaós golyócskákhoz.

C) Ugyanannyi idő kell mind a kettő elkészítéséhez.

c) Melyik két összetevő található meg mind a két édesség receptjében? Nevezd meg és írd le őket **pontosan!**

Az egyik közös összetevő: _____

A másik közös összetevő: _____

6.	<p>Oldd meg az alábbi nyelvtani feladatokat!</p> <p>Írd a megadott szó mellé a megfelelő mássalhangzó-kapcsolódási törvény betűjelét!</p> <p>a) csermellyel: _____ b) mutatja: _____ c) jégtől: _____</p> <p>A) összeolvadás B) írásban jelölt teljes hasonulás C) írásban jelöletlen teljes hasonulás D) a képzés helye szerinti részleges hasonulás E) zöngéesség szerinti részleges hasonulás</p> <p>d) Karikázd be a vegyes hangrendű szavak betűjelét!</p> <p>A: áruló B: virág C: szírom D: béka E: szövet F: kabát</p> <p>e) Karikázd be a képzőt tartalmazó szavak betűjelét!</p> <p>A: kertet B: kertből C: kertek D: kertig E: kertész F: kertés</p> <p>f) Fejtsd meg a szót a minta alapján!</p> <p><i>Minta: Ú Sz = ŰT</i> (Az ábécében az Ú betűt követi az Ű, az Sz betűt pedig a T.)</p> <p>Q Dzs Í Sz H=</p>	<table border="1"> <tr><td>a</td><td></td></tr> <tr><td>b</td><td></td></tr> <tr><td>c</td><td></td></tr> <tr><td>d</td><td></td></tr> <tr><td>e</td><td></td></tr> <tr><td>f</td><td></td></tr> </table>	a		b		c		d		e		f	
a														
b														
c														
d														
e														
f														
7.	<p>Egészítsd ki Jancsik Pál <i>Szalonnasütés</i> című versének első versszakát a megadott szavakkal!</p> <p>Egy vonalra csak egy szót írhatasz. Ügyelj a pontos másolásra és az írásjelekre!</p> <p>_____ török, _____ mint _____ _____ ágból _____ rakok, tüzet _____ – _____</p> <p>egy gallyat gyűjtök, gyűjtök leguggolok, máglyát ragyog. Rőzsét száraz szemem török,</p>	<table border="1"> <tr><td>a</td><td></td></tr> <tr><td>b</td><td></td></tr> <tr><td>c</td><td></td></tr> </table>	a		b		c							
a														
b														
c														
8.	<p>a) A megadott betűk felhasználásával írd le a <i>kérdez</i> szó két rokon értelmű párját! Minden betűt egyszer kell felhasználni.</p> <p>A megadott betűk: a a a o u d f g g k l t t</p> <p>Az egyik rokon értelmű szó:</p> <p>A másik rokon értelmű szó:</p> <p>b) A megadott szótagok felhasználásával írd le az <i>eldönt</i> szó három ellentétes jelentésű alakját!</p> <p>Minden szótagot egyszer kell felhasználni.</p> <p>A megadott szótagok: tol le reng gat gel töp fon mér</p> <p>A három ellentétes jelentésű szó:</p> <p>1. _____ 2. _____ 3. _____</p>	<table border="1"> <tr><td>a</td><td></td></tr> <tr><td>b</td><td></td></tr> </table>	a		b									
a														
b														

9. A következő meserészlet alapján oldd meg a feladatokat!

a	
b	
c	
d	

Ez a tisztás volt a Kiserdő kellős közepe. Ilyenkor nyáron a legszebb hely széles e világon. A füve selymes, hívogató. Volt. Az utóbbi időben ugyanis mind több pucér folt kopárlott elő a fakuló pázsitszőnyeg alól. Körös-körül a fák dús lombúak és daliásak. Voltak. Mert mostanában ritkulni és sárgulni kezdett zöldjük, és itt-ott a valaha szálas hárs-, éger-, sziltörzsek meggörbültek, mintha titkos féreg foga rágná őket. A tisztás szélén két őserg tölgy állott, az egyikben kényelmes odú. Szépséges, bölcs tölgyek, melyeken nem fogott az idő, és nem fogott a Kiserdőt lassanként markába kaparintó rontás sem. Öröm volt rájuk nézni. Eddig. Mert most az egyik hirtelen, minden látható ok nélkül ..., de hiszen már tudjuk.

– És mondd – kezdte óvatosan Porhany, míg vaksin, aggodalmasan körbepislogott –, azt is láttad, szóval, esetleg azt is, hogyan?

– Mit hogyan? – érdeklődött álszent képpel Csupánc. Bár persze pontosan értette a kérdést.

Gyanakvó óvatossággal járatták körül pillantásukat a rengetegen.

– Nem láttad véletlenül, hogyan dőlt ki? Kitől, mitől, miképpen?

Lesunyták a fejüket, lapos pillantásokkal méregették az erdő alját, időnként meg a magasba lestek.

– Azt csak sejtem... – és Csupánc súgva visszadobta a kérdést: – Miért, mostanában ki döntöget errefelé fákat?

– Ők – rebegette Rakonc. – Hát persze, hogy ők.

– Amikor épp a fák csu-csu-csúcsán csu-csu-csupálgatok, csu-csu-csu...

– Jó, jó, jó, mi van akkor? – szólt közbe Porhany.

– Jól látom, ahogyan napról napra szorosabbra vonják a gyűrűt a Kiserdő körül. Már elérték a peremét!

Mintha titokzatos, néma rémület költözött volna beléjük. Azután Rakonc megrázta magát.

– Azt tudjuk, hogy itt vannak körös-körül. De kérdem én: lehet, hogy már idebent is?

– Hát – gyűrögette az orrát Porhany – én, ugye, lent porhanyítok, és nincs akkora rálátásom, mint neked idefent vagy Csupáncnak a fa tetején.

– Barátaim – nyelt nagyot Rakonc –, ne áltassuk magunkat. Mitől dőlt ki ez a fa? Talán túlságosan öreg már és korhadt? Nem. Makkegészséges. Talán te porhanyítottad tönkre a talajt a gyökerénél?

– Én mindig tudom, hol a porhanyítás határa.
 – Talán te csupáltad túl az ágait, Csupánc?
 – Kikérem magamnak! Én mindig csak addig csupálok, amíg a lombtakaróm ér!
 – Én magam meg épp errefelé csellengtem a tisztás környékén, hát látom, piszkos megint a Kiserdő alja, nagy a rendetlenség, ennek a nyavalyás takarításnak sose lehet a végére érni. Na, gondoltam, gúlába rakom a sok szétgurult bikket-makkot, fölmosok, lepókhálózok, nézzen ki rendesen, ahogy illik. Bekapcsolom a porszívómat, erre: bumm! Meg nyekk! Meg reccs! Alig bírtam félreugrani!

– Tudjuk, tudjuk – mondta Porhany a fölhevült társának.
 – Te csak ne nyugtatgass engem! Igenis, alig bírtam! Alig-alig!
 – Barátaim! – szólalt meg Porhany. – Számot kell vetnünk helyzetünkkel. Ha sem Csupánc, sem Rakonc, sem pedig én, akkor más. Akkor ők. Akkor itt vannak bent! Itt dúlnak közöttünk! És meg kell mondanunk végre, ki okozta a mi legszebb és legnagyobb fáink vesztét!

(Békés Pál: *Félőlény*. Móra Könyvkiadó, 2014 alapján)

a) A szöveg alapján állapítsd meg, hogy igaz vagy hamis az állítás! A megfelelő szót karikázd be!

1. Igaz – Hamis: Csupánc mindig a fa gyökereit csupálja.
2. Igaz – Hamis: Az egyik őszöreg tölgyben kényelmes odú található.
3. Igaz – Hamis: Rakonc kapcsolta be a porszívóját.

b) A *hiteget* ige melyik rokon értelmű szavát találod meg a szövegben? Ügyelj a helyesírásra! Írd le a szót! _____

c) A szöveg alapján állapítsd meg, hogy ki kinek mondta az alábbi mondatot! Írd le a két nevet!
Te csak ne nyugtatgass engem!
 Ki mondta? _____
 Kinek mondta? _____

d) Mi történt az egyik őstölgygyel? Karikázd be a legmegfelelőbb válasz betűjelét!

- A) Kopár lett.
- B) Korhadtt lett.
- C) A törzse meggörbült.
- D) Kidőlt.

